

Carmen Firan

Caloriferistul

În astfel de clădiri vechi caloriferistul e indispensabil. Mai ales iarna când instalațiile de încălzire se înfundă, filtrele trebuie schimbate și țevile pocnesc când ți-e lumea mai dragă, adică într-un weekend geros. Locatarii de la numărul 89 – 13 erau norocoși. Administratorul lor de bloc era și caloriferist, meserie învățată și practică temeinic în Estul Europei unde toate se defectau mereu și nimic nu era la locul lui sau nu mergea ca lumea.

Poate că ar fi mai nimerit să i se spună „instalator” dar specialitatea lui în țara natală fuseseră caloriferele. Cum pe vremea comunismului se bănuia că poliția secretă îi asculta pe suspecti prin plasarea de microfoane în caloriferele clădirilor aflate sub urmărire, caloriferistul avea o aură în plus. Trebuia să fie și de încredere, nu doar priceput, în eventualitatea că nu ar fi lucrat chiar pentru poliție, obsesie cu care unii încă se mai luptau chiar la mulți ani după căderea dictaturii.

Dick câștigase loteria vizelor, își luase nevasta și fata de mină și se opri direct în Sunnyside, Queens, unde după numai două săptămâni găsisese acest post de „super”, adică omul care face tot.

— Eu nu cred în loterii sau alte chestii de-astea de noroc. Am jucat așa, ca să-mi dovedesc mie însumi că nu pot câștiga. Eu tot ce-am obținut în viață a fost prin muncă. Nu mi-a picat niciodată nimic din cer. De data asta, dracu' știe, ceasul rău! Îmi ardea mie mai mult de-o groază să vin în America, dar dacă tot m-am trezit cu viza asta, mi-am zis hai totuși să văd cum e și pe-aici, se confesa Dick de câte ori avea ocazia, mângâindu-și mustața stufoasă care îi sporea aerul viril. De plăcut mie însă nu-mi place. Duc dorul casei mele micuțe dar cu viță de vie și pomi fructiferi în curte, prietenilor de pahar și vieții de acolo, sărăcăcioasă dar veselă. Munceam, nu munceam, tot pica ceva, și de trăit trăiam bine, orice s-ar zice. Dacă nu era nevastă-mea să mă piseze cu viitorul fetei și alte chestii, nu-mi luam eu lumea-n cap.

Dick putea muta trei blocuri din loc. Purta salopete largi de geanși direct pe pielea goală, astfel că brațele mușchiuloase și părul de pe piept îi ieșeau bine în evidență. Avea biroul său de „super” la subsolul clădirii unde se aflau și cazanele de încălzire, sistemul de aer

condiționat, mașinile de spălat, magaziile cu ustensile, mobile vechi, saltele găurite, tot felul de lucruri inutile, și sacii de gunoi. Practic Dick era stăpân peste toate acestea.

În serile când se scotea gunoiul în cartierele mai înstărite din Queens, Dick bătea străzile cu mașina lui veche, încărcă tot ce era mai de Doamne ajută și le căra în subsol. Ajunsese să stocheze o colecție serioasă de televizoare, cuptoare cu microunde, casetofoane, scaune, aspiratoare, covoare, computere expirate, cam tot ce-ți trebuie să mobilezi o casă de la început. Unele erau încă în stare bună, pe altele le repara și le vindea apoi pe nimic noilor emigranți sosiți în Sunnyside. „În fond fac o faptă bună, se apăra Dick, așa am învățat de acasă. Să iei de la bogați și să dai la săraci. Câștigul meu e nesemnificativ. Mai mult un gest comunitar, că tot se dau ăștia în vânt după spiritul de comunitate”.

Dick câștigase simpatia tuturor locatarilor din blocul pe care îl administra competent. Le ajuta pe bătrânele doamne să-și care sacoșele cu cumpărături până la lift, plimba câinii, făcea babysitting la familiile tinere, îngrijea spațiul verde din fața blocului și, firește, schimba țevi, garnituri, filtre, desfunda veceuri, sau, mai nou, cum emigrase în țara tehnologiei, depana computere. Nu tocmai muncitor, dar isteț și priceput, Dick nu refuza bacșișul dar nici nu jupuia pe nimeni. Lumea nouă nu îl mai speria, văzuse că se poate descurca și aici chiar și fără să vorbească limba engleză, odată ce în Sunnyside era plin de conaționali de-ai lui, plus magazine, restaurante, cofetării, cabinete medicale, biserici, ziare în limba maternă care îi mai temperau dorul de casă. Deși uneori ghetoul îl enerva și îl împingea la trecătoare puseuri de superioritate:

— Emigrezi să scapi de toți ăștia și dai tot peste ei. Aceeași ciorbă națională, ba chiar mai groasă.

Cu toate astea lăcrima de multe ori pe muzică folclorică în cârciumele unde se fuma mult și se lupta înfundat pentru democratizarea țării părăsite pe care unii o denigrau, alții o regretau, dar nici unii dintre ei n-ar fi recunoscut pentru nimic în lume că de fapt nu aparțin nici locului de unde au plecat, nici celui de adopție. O dilemă cu care aveau să moară. Erau străini și aici, și acolo. Să nu fi plecat? Or poate să se întoarcă acum? Pentru oricare din variante îți trebuia curaj. Ei îl avuseseră odată, acum însă erau obosiți, învinși, tulburați, și doar gândul că în țara natală e încă rău, îi mai liniștea puțin.

— Eh, or avea ăștia de toate, dar roșii ca la noi nu sunt niciunde, suspina Dick pe deasupra paraharelor de votca golite din ce în ce mai des și mai de dimineață.

Dick era sentimental. Un bărbat masiv cu gesturi delicate, un uriaș sensibil la miniaturi. Îi plăceau animalele mici, poate și de aceea nu-l deranjau prea mult șoarecii și gândacii care bântuiau prin biroul lui de super de la subsol. Nu se opusese când fiica lui adusese acasă un iepure pe care îl țineau în baie și pești decorativi care înotau într-un acvariu improvizat, un borcan de murături pe care vara îl scoteau pe balcon. Iubea gravura și se încumetase chiar de câteva ori să practice meseria de zugrav. Cu sau fără voia clienților le picta la sfârșit dungi subțiri sau motive florale care să delimiteze pereții de tavan, câte un nufăr delicat în jurul candelabrului sau pasarele colorate deasupra galeriei din bucătărie.

— Trebuie să ne înfrumusețăm viața, asta era deviza lui, și o punea în practica cum se pricepea mai bine.

Mâinile lui mari obișnuite cu țevări și fierăraie, puteau fi deosebit de blânde și plăcute. Mângâia animalele, îngrijea florile și plângea la filmele de dragoste. Sub unghii îi rămânea rugina sau negreala de la munca zilnică, tricourile îi erau mereu ude pe piept și la subraț și totuși nu era un caloriferist respingător. Îi remarcai masculinitatea și nu mirosul de transpirație, vigoarea și nu hainele roase de târâtul pe sub chiuvete și veceuri. Își iubea nevasta și își adora fata căreia era dispus să-i accepte orice capriciu. Cu condiția să-și vadă de școală și să fie cuminte.

— Viața e un lucru simplu. Nu cred în neprevăzut. Toate sunt coordonate și dacă nu te dai în petec nu poți avea mari surprize. Dacă poți să eviți exagerările și abuzul, trăiești destul de bine, așa cum ești programat să trăiești. Eu nu sunt un învățat dar câteva chestii le simt, nu știu cum. Bunicul meu era analfabet dar le știa pe toate. A murit liniștit, într-o după-amiază, după ce s-a spălat, s-a bărbierit, a chemat-o pe bunica lângă el, a luat-o de mina și i-a spus că i-a venit timpul. A închis ochii și câteva minute mai târziu trecuse lângă cei dreپți. Ușor, frumos, împăcat. Acum se moare violent, se moare urât, chinuit, moartea nu mai e o eliberare, ci mai degrabă o condamnare sau o umilință.

De când terminase școala profesională, un fel de liceu redus la doi ani în care învățase meseria de caloriferist, nu citise nicio carte. Se

uita doar la filme și răsfoia uneori ziare, și totuși, moștenindu-l poate pe bunicul lui, natura îl înzestrase cu un echilibru care putea trece drept înțelepciune. Caloriferistul avea ciudățeniile lui care îl puteau face chiar interesant într-o discuție la un pahar. Câțiva vecini din bloc cu care se împrietenise coborau uneori serile la subsol unde Dick improvizase o atmosferă caldă de cârciumă, foarte asemănătoare cu cea din țara natală. Adusese de pe stradă o masă de plastic de grădină și câteva scaune descompletate, ba chiar și o umbrelă de soare pe care o înfipsese mândru în centru. Alături ținea o cutie frigorifică plină mereu cu sticle de bere și votcă. Puneau muzică populară și dezbatteau soarta lumii. Unul dintre colocatari era chiar din orașul lui, fuseseră vecini și acasă, emigraseră la câteva luni unul după altul, lumea e mică așadar, iar în Queens lucrul acesta se vede cel mai bine.

— Mă, băieți, eu nu știu cum dracu', dar de când am emigrat mă năpădesc amintirile. Îmi aduc aminte totul, dar totul, știți cum? Totul! Până în fragedă pruncie, până la naștere, ba chiar și dincolo de ea.

Caloriferistul îi uimea cu povestirile lui care mergeau până în detalii tulburătoare. Era convins că își amintește propria lui naștere.

— Fără gluma, le spunea Dick cu ochii aburiți de forța amintirilor, eu am asistat conștient la propria mea naștere.

La început nu prea îi dăduseră atenție, dar cu timpul Dick îi cucerise și acum îl ascultau cu sufletul la gură și de fiecare dată îl rugau să le mai spună din amintirile lui de la naștere. Goleau paharele unul după altul, fără să creadă neapărat ceea ce li se vindea ca evidenta de necontestat, totuși înduioșați de o așa experiența extraordinară.

— De fapt îmi amintesc lucruri cu mult înainte de a mă naște, de când înotam strâmtorat în burta maică-mii. Nu ai prea mult loc acolo și mișcările îți sunt limitate. În ultima parte a sarcinii e și mai rău. Îți vine tot mai greu să te miști, te-ai întoarce dar e destul de greu, dai din picioare și din mâini și mare lucru nu se întâmplă. Țin minte ca în ultimele săptămâni înainte să mă nasc cel mai mult mi-ar fi plăcut să mă dau peste cap. De câteva ori m-am revoltat, crescusem destul de mare, și cred că am lovit-o pe mama prea tare ca imediat am simțit cum palmele ei m-au apucat de călcâie ca să mă liniștească. I-am recunoscut instinctiv palmele. Ma mângâiau chiar și când o loveam cu furie. Nu eram nervos sau agitat, nici n-aș fi avut de ce, e cald și bine înăuntru și ai tot ce-ți trebuie.

— Și nu te sufoci? Se mai auzea câte o voce nedumerita.

— Cum să te sufoci?! N-am respirat în viața mea mai bine și mai ușor. Totul e natural, curat, septic, ehe, am vrea noi să mai avem aerul de acolo! Ce e nemaipomenit e ca înăuntru e mereu aceeași temperatura, aceeași umiditate, toate sunt constante, pricepeți? Exact cum trebuie, cât trebuie. Nimic neprevăzut sau inconfortabil. Ești tot timpul satisfăcut. Nu ți-e foame, nu ți-e sete, iar dacă ți-e foame nu ai decât să te gândești că ți-e foame și imediat ești hrănit cu ce e mai bun. Ai chef de pește, poți să fii sigur că în curând maică-ta va pofti pește și cum gravidelor li se fac toate poftele, i se va aduce de îndată pește iar la tine va ajunge esența peștelui, adică toate proteinele și fosforul pentru care de fapt vrei și merită să mănânci pește. Și chiar dacă ea n-ar mânca pește atunci când tu ai chef de pește, tu tot ajungi să mănânci esența peștelui, pentru ca iei de la ea toate câte sunt în pește. Pricepeți? Încerc să nu fac lucrurile complicate dar aș vrea să înțelegeți cum merge treaba. Tragi de la ea tot ce ai nevoie și biata ta mama își da seama de asta. I se împuținează ba fierul, ba calciul. Unora le cad dintii sau parul, altora li se albesc unghiile, se pătează pe fata și sunt mereu obosite, ca cine spune că o sarcină regenerează femeia nu știe ce vorbește, o stoarce de tot ce are mai bun, în schimb tu acolo nu ai nicio treabă. Acolo eu am fost fericit. Niciodată după ce am ieșit afara nu am mai avut acel sentiment că sunt total protejat, că nu mi se poate întâmpla nimic, un fel de armonie divină, ceva extrem de greu de definit tocmai pentru că în viața nu avem parte de așa ceva. Prieteni, ne naștem fericiți. Ce se întâmplă după aceea, numai Dumnezeu știe!

Uneori îi suna biperul și era chemat de urgență. O inundație, o garnitură de schimbat, vreo bătrână nerăbdătoare căreia i se stricase aspiratorul. Dick dădea fuga, repara ce era de reparat și se întorcea în subsol unde prietenii îl așteptau într-un fum gros de țigară. Se întorcea cu palmele și mai negre, cu broboane de transpirație pe frunte, înjura, arunca un pahar de votcă pe gât, mustața i se înfoia, bătea cu pumnul în masă și își continua povestirile.

— Ce mă deranja totuși acolo pe mine e că eram nevoit să-mi țin ochii închiși. Curios e că totuși poți vedea. Nu știu cum e în burta altor femei, dar eu în burta mamei mele am văzut lucruri extraordinare. Dar n-am simțit niciodată niciun miros și n-am văzut nicio culoare. Din păcate nu am cu cinema confrunța, cu cine schimba o părere, nu am întâlnit până acum pe nimeni care să mai fi fost conștient de viața lui înainte de naștere sau să fi fost martor la ieșirea lui afară. Să am eu o

memorie, cum ar spune nu știu cine, ancestrală, adică exagerat de mare, de veche?! E posibil. Iar de când am ajuns în Queens parcă mi se mărește de la o zi la alta. Deși eu cred că memoria, ca orice lucru infernal, e infinită. Doar ca oamenilor nu le trece prin cap să încerce să-și amintească până acolo, până-ntr-atât, poate nu le vine să creadă că sunt în stare să-și aducă aminte de dinainte de nașterea lor, ca să nu mai vorbesc de amintirea propriei nașteri, care mi se pare un lucru normal, ca doar fiecare a fost de față când s-a născut, nu? Dacă îți amintești de tine la cinci ani de ce să nu-ți amintești și la cinci secunde după ce ai apărut pe lumea asta?! Nu vorbim despre același timp? Despre aceeași viața?

Prietenii de pahar dădeau și ei din cap în dilema. Punctul de vedere al caloriferistului li se părea pe moment destul de logic.

— Am văzut multe la viața mea dar ca în burta maică-mii n-am să mai văd niciodată. Orașe întregi, arhipelaguri de tuburi gelatinoase, galerii de țevi întinzându-se ca niște nervuri de-a lungul unor pereți fluizi, o arhitectura complicata cu canale, labirinturi, tuneluri și grote, abis, cerul cu stele, forme perfecte înotând într-o pânză de păianjen delicata, toate însă incolore, ca un desen estompat, ca o hartă a universului în miniatura. Îmi auzeam inima bătând în mijlocul universului și continuam să plutesc ca un cosmonaut printre acele dantele transparente care mă învăluiau, mă legănau blând ca un vânt ușor de vara. Ce e mai curios e ca recunoșteam toate astea ca și cum le mai văzusem înainte, mă comportam în burta mamei ca și cum mai fusesem acolo, de parcă aș fi avut amintiri dintr-o alta gestație, încât mă întreb dacă nu m-am născut de fapt de mai multe ori.

Aici audienta își pierdea de obicei răbdarea. Unii murmurau nemulțumiți că au fost atrași pe un tărâm supranatural, alții îl priveau cu mila, om în toată firea, un munte de bărbat, cum mai bate câmpii, dar tot erau curioși să afle continuarea. Dick arunca atunci pe gât încă un pahar de votca, își ștergea mustața cu dosul palmei brăzdate de șanțuri maronii, cobora vocea și ochii îi străluceau conspirativ:

— Să te naști nu e nicio plăcere. În primul rând pentru că e dureros, lung și periculos. Din armonia aia perfectă treci într-o îngrâncenare de neînchipuit, te zbați, împingi cu capul, dai din picioare, vrei neapărat să ieși afară, nu se știe de ce, căci acolo era atât de bine! Doar ca la un moment dat pur și simplu nu mai ești lăsat înăuntru, trebuie să ieși! Și ce-i mai rău în toată povestea, e ca simți ca

și propria ta mama se opintește împotriva ta, ca și cum ar vrea să scape de tine. La început nu îți mai ții echilibrul, aluneci în jos cu capul înainte și oricât te-ai zbate, capul te trage în jos, devine dintr-odată foarte greu, ca și cum ai avea un cap de plumb, îți pocnesc urechile de tensiune și ți se urcă pulsul. Capul îți intră apoi într-un tunel întunecos. Asta este partea cea mai grea și mai înfricoșătoare din tot procesul. Tunelul de întuneric.

— Am mai auzit de chestia asta cu tunelul, i-a spus o dată unul dintre vecini, dar parcă era când mori, nu când... Și n-a îndrăznit să spună mai mult. Cuvântul naștere îi dădea deja fiori.

— Ala e tunel luminos în care intri când mori, a intervenit altul, i-auzi ca în ăstălalt e întuneric.

— Beznă, a confirmat Dick. Prima senzație e groaznică. Te sufoci, te îneci, părul ți se încurcă într-un fel de rădăcini, auzeam ceva clipocind ca un vulcan care stă gata să izbucnească, împingeam cât mă țineau puterile, îmi înțepenise gâtul și aveam impresia că voi rămâne pe veci prins înăuntru, unul dintre umeri mi se blocase aproape de atâta efort. De altfel până pe la 5 ani am suferit de dureri la umărul stâng din cauza trecerii prin tunelul acela îngust, negru, rece și umed. Atunci am simțit și primele mirosuri, la fel de neplăcute ca și sunetele care mă așteptau odată tras afară. Căci până la urmă te trag alții afară. Am tușit și m-am pus pe un plâns disperat. M-au înșfăcat, mi-au șters lava de pe corp și mi-au despletit rădăcinile în care eram înfășurat, iritându-mi pielea. Muream de frig și mă învinețisem de atâta efort și țiptat. Am deschis ochii dar n-am văzut nimic. Auzeam în jur niște sunete străine, metalice, stridente. Brusc mi s-a făcut și foame și de data asta senzația nu mi-a mai fost potolită de nicio esență. Aveau să urmeze sute de litri de lapte de care până la urma ți se acrește. M-au înfășurat, m-au învelit și m-au pus într-un pat. Eram singur. Și în burta mamei fusesem atâtea luni singur dar aici, afară, era o altfel de singurătate. Uscată. Rece. Asurzitoare. Eu trăisem până atunci numai singurătatea fericită, acum începea singurătatea disperată, și cred că pentru prima oară mi-a fost frica. Am înțeles ce înseamnă să-ți fie frică. Să oscilezi între fericire și disperare. Să fii aruncat dinăuntrul lumii în afara ei. Să vezi, să auzi, să simți și să nu te poți face înțeleș. Să nu poți întoarce nimic.

Vecinii se întristaseră deja, beau în ciudă, trăiau și ei toate astea de parcă acum se născuseră.

— Uite, eu îmi amintesc că acum, prima noapte de singurătate. Mă puseseră așa înfășurat într-un pat cu fața în sus. De acolo prin geamul întunecat am văzut pentru prima oară luna. O să mă întrebați de unde știam că e luna. Știam. O mai văzusem. Unde, cum? Dracu' știe! Și deodată...

Telefonul lui Dick sună strident. Doamna Simpson de la 9 avea o urgenta. Refulase veceul și peste o oră avea musafiri. Caloriferistul se ridica brusc, datoria înainte de toate, îi lasă pe toți cu povestea neterminată, își lua trusa cu scule și peste doar câteva minute suna la ușa doamnei Simpson care îl așteaptă nerăbdătoare:

— Dick, ești o minune. Ce ne-am face fără tine?! Dumnezeu ni te-a trimis!